

uzatvorila so svojim synom Martinom (ďalej len „obdarovaný“) v apríli 2014. Tento nadobudol vlastníctvo k časti predmetnej nehnuteľnosti na základe darovacej zmluvy z 29. novembra 1999 uzatvorenej medzi (ďalej len „navrhovateľka“), ktorá je matkou sťažovateľky, a ďalšou podielovou spoluvlastníčkou. Obdarovaný sa stal výlučným vlastníkom nehnuteľnosti na základe ďalšej darovacej zmluvy z 29. marca 2004 uzatvorenou s ďalšou podielovou spoluvlastníčkou. Ešte v prvej darovacej zmluve sa zmluvné strany dohodli, že obdarovaný poskytne navrhovateľke bezplatné bývanie a užívanie na podieloch darovaných nehnuteľností uvedených v predmete darovacej zmluvy v podobe vecného bremena.

Keďže vzťahy medzi navrhovateľkou a sťažovateľkou v súvislosti s užívaním predmetnej nehnuteľnosti sa narušili a navrhovateľka zistila, že v evidencii nehnuteľnosti nie je zapísané vecné bremeno dojednané v darovacej zmluve z 29. novembra 1999, návrhom na vydanie predbežného opatrenia z 24. júna 2015 sa navrhovateľka domáhala na Okresnom súde Bardejov (ďalej len „okresný súd“) voči sťažovateľke ako odporkyni vydania predbežného opatrenia, ktorým by jej súd uložil, aby umožnila navrhovateľke vstup do domu v obci , ako aj užívanie časti domu s prísl., tak ako to bolo pred 11. aprílom 2015. Zároveň navrhovateľka iniciovala na okresnom súde proti obdarovanému konanie o vrátení daru (predmetnej nehnuteľnosti), ktoré je vedené pod sp. zn. 20 C 70/2014.

Okresný súd uznesením sp. zn. 3 C 298/2015 zo 7. júla 2015 (ďalej len „uznesenie okresného súdu o nariadení predbežného opatrenia“) návrhu navrhovateľky vyhovel a rozhodol o nariadení predbežného opatrenia, ktorým uložil sťažovateľke povinnosť umožniť navrhovateľke užívanie „časti domu súp. č. v obci za stavu, ako tomu bolo pred 11.04. 2015, ako aj za účelom prevzatia osobných vecí navrhovateľkou“.

Proti uzneseniu okresného súdu o nariadení predbežného opatrenia podala sťažovateľka odvolanie. Predmetom jej odvolacích námietok bola neurčitosť výroku uznesenia okresného súdu, čo sa týka rozsahu povinnosti uloženej sťažovateľke („umožniť užívanie časti domu... ako to bolo pred 11. aprílom 2015“).

O predmetnom odvolaní sťažovateľky rozhodol krajský súd sťažnosťou napadnutým uznesením, ktorým jej uložil, aby umožnila navrhovateľke užívanie nehnuteľnosti, a to až do právoplatného skončenia konania o vrátenie daru. Zmeňujúce uznesenie krajského súdu je podľa sťažovateľky procesným excesom, „*nakolko právne závery, uvedené v odôvodnení jeho uznesenia, na ktorých krajský súd založil výrok uznesenia, vychádzajú podľa sťažovateľky z ústavne neakceptovateľnej aplikácie platného práva.*

Krajský súd v rozpore a bez splnenia zákonných podmienok § 153 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „Osp.“) v spojení s § 167 ods. 2 Osp., prekročil návrh navrhovateľky na vydanie predbežného opatrenia vstupu do domu a užívanie časti domu zo dňa 24. 06. 2015 a prisúdil viac (užívanie celého domu), než čoho sa domáhala navrhovateľka.“

Ďalej sťažovateľka namieta, že použitý výraz „*znenie výroku rozhodnutia*“ nie je podľa jej názoru významovo a právne totožný s obsahom výrazu „*súd môže prekročiť návrhy účastníkov*“, ktorý môže súd aplikovať len v rozsahu podľa § 153 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), t. j. ak sú na také prekročenie splnené určené hmotnoprávne podmienky.

V danom prípade sa preto podľa názoru sťažovateľky „*nejednalo o formuláciu znenia výroku rozhodnutia, ale o prekročenie návrhu zo dňa 24. 06. 2015; keďže na tento postup súdu (prekročenie návrhu) neboli splnené hmotnoprávne podmienky, určené § 153 ods. 2 Osp.*“, a preto je podľa jej názoru prekročenie návrhu súdom svojvoľnou neakceptovateľnou aplikáciou práva.

Keďže sťažovateľka nie je pasívne legitimovaná vo veci samej (konanie o vrátenie daru vedené na okresnom súde pod sp. zn. 2 C 70/2014), nemožno jej podľa jej názoru predbežným opatrením uložiť právnu povinnosť nad rozsah návrhu na vydanie predbežného opatrenia (užívanie časti domu), a to ani podľa § 76 ods. 2 OSP, z dôvodu neprípustnosti prekročenia návrhu podľa § 153 ods. 2 OSP.

Vzhľadom na to, že navrhovateľka v návrhu na vydanie predbežného opatrenia uvádzala, že užíva iba časť nehnuteľnosti (svoju izbu), a tiež v petite tohto návrhu sa domáhala iba užívania „časti domu“, je taká aplikácia § 76 ods. 2 OSP ukladajúca sťažovateľke povinnosť nad rámec petitu návrhu, podľa jej právneho názoru ústavne neakceptovateľnou aplikáciou tejto právnej normy, pretože *«nejestvuje skutkový ani právny dôvod na prekročenie návrhu podľa § 153 ods. 2 Osp. a preto ani súdom uloženú povinnosť umožniť navrhovateľke užívanie „celého domu“, nemožno od sťažovateľky spravodlivo žiadať z dôvodu neproporcionality takejto úpravy práv a povinností účastníkov, ku ktorej došlo uznesením krajského súdu»*.

Vzhľadom na uvedené sa sťažovateľka sťažnosťou podanou ústavnému súdu domáha, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že jej *„... Základné právo... podľa čl. 20 ods.1 Ústavy Slovenskej republiky... podľa čl.1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd... podľa čl. 21, ods.1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie Uznesením Krajského súdu v Prešove zo dňa 14. 10. 2015 sp. zn.: 23Co/218/2015, bolo porušené*.

Uznesenie Krajského súdu v Prešove zo dňa 14. 10. 2015 sp. zn.: 23Co/218/2015 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.“

Sťažovateľka sa taktiež domáha, aby jej ústavný súd priznal náhradu trov konania v sume 279,66 €.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky o porušení jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 21 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru a podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením krajského súdu.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu...

Podľa čl. 21 ods. 1 ústavy obydlie je nedotknuteľné. Nie je dovolené doň vstúpiť bez súhlasu toho, kto v ňom býva.

Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

K porušeniu označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru a dodatkového protokolu napadnutým uznesením krajského súdu malo podľa tvrdenia sťažovateľky dôjsť tým, že krajský súd prekročil návrh navrhovateľky na vydanie predbežného opatrenia.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje iba na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, *mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, *mutatis mutandis* I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

V súvislosti so sťažovateľkou namietaným porušením v sťažnosti označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru a dodatkového protokolu je potrebné osobitne akcentovať, že posúdenie podmienok na vydanie predbežného opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ústavný súd preto ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) sa spravidla nepovažuje za oprávneného zasahovať do rozhodnutí o predbežných opatreniach, keďže nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov, a okrem toho ide o rozhodnutia, ktoré do práv a povinností účastníkov konania nezasahujú konečným spôsobom (IV. ÚS 82/09). Ústavný súd posudzuje problematiku predbežného opatrenia zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o nariadení predbežného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o predbežnom opatrení iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu. Avšak aj v konaní o návrhu na vydanie predbežného opatrenia musia byť taktiež rešpektované minimálne požiadavky zodpovedajúce princípom spravodlivého procesu, resp. základnému právu na súdnu ochranu. Rozhodnutie o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia musí mať predovšetkým rovnako ako iné rozhodnutia zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť najmä náležite odôvodnené.

Ako to však z odôvodnenia sťažnosťou napadnutého uznesenia vyplynulo, krajský súd, považujúc odvolacie námietky sťažovateľky za opodstatnené, svoj právny názor založil najmä na tom, že navrhovateľka sa v podstate domáhala užívania svojho spoluvlastníckeho podielu domu (nehnuteľnosti), a keďže v zmysle § 137 Občianskeho zákonníka spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti nie je možné určiť ako niektorú časť domu, uložil sťažovateľke, aby navrhovateľke umožnila užívanie celého domu.

Platný právny poriadok nepozná tzv. reálne (delené) spoluvlastníctvo, t. j. také, pri ktorom by z titulu spoluvlastníctva patrilo jednotlivým spoluvlastníkom právo výlučne disponovať určitou, reálne oddelenou časťou veci. Na to, aby podieloví spoluvlastníci mohli

nakladať s jej reálnou časťou, sa vyžaduje, aby spoluvlastníctvo k veci bolo zrušené niektorým zo spôsobov uvedených v § 141 a § 142 Občianskeho zákonníka. Dovtedy totiž nie je známe, komu zo spoluvlastníkov patrí tá-ktorá časť spoločnej veci (pozri právna databáza ASPI, judikatúra k § 137 Občianskeho zákonníka).

Spoluvlastnícky podiel neznamena, že vlastnícke právo spoluvlastníka sa vzťahuje na určitú časť nehnuteľnosti, ktorá je v spoluvlastníctve, ale je iba číselným vyjadrením právneho postavenia spoluvlastníka k ostatným spoluvlastníkom a znamena mieru, akou sa spoluvlastníci podieľajú na právach a povinnostiach vyplývajúcich zo spoluvlastníctva k spoločnej veci, na užívaní spoločnej veci a pod. (pozri aj R 61/1966, R 19/1967).

Právny názor krajského súdu, podľa ktorého navrhovateľka osvedčila dôvodnosť vydania predbežného opatrenia, resp. dočasnej úpravy pomerov, nijako nemožno považovať za arbitrárny či zjavne neodôvodnený. Z uznesenia krajského súdu totiž nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu, ktorá by bola popretím jej účelu, podstaty a zmyslu.

Pokiaľ ide o námietku k výroku rozhodnutia, krajský súd poukázal na to, že *„Iba súd rozhoduje o tom, ako bude formulovaný výrok jeho rozhodnutia; prípadným návrhom žalobcu na znenie výroku rozhodnutia pritom nie je viazaný. Pri formulácii výroku rozhodnutia súd musí dbať, aby vyjadroval (z obsahového hľadiska) to, čoho sa žalobca žalobou skutočne domáhal. (Uznesenie NS SR 2 Cdo 8/2005 zo dňa 1.9.2005).“*

Na základe uvedeného je preto ústavný súd toho názoru, že krajský súd sa ústavne akceptovateľným spôsobom dostatočne vysporiadal s námietkou sťažovateľky, ktorou vytýkala, že predbežné opatrenie, resp. jeho výroková časť zahŕňa viac ako navrhovateľka žiadala v návrhu na vydanie predbežného opatrenia, a z jeho rozhodnutia vyplýva, že do odôvodnenia svojho uznesenia uviedol logický postup, akým dospel k záveru, že sťažovateľke uložil, aby umožnila navrhovateľke užívanie nehnuteľnosti ako celku.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd sa dostatočne vysporiadal so všetkými skutočnosťami podstatným pre rozhodnutie a jeho skutkové a právne závery nemožno považovať za svojvoľné, neopodstatnené, arbitrárne či z ústavného hľadiska neudržateľné.

Ústavný súd poukazuje ďalej na to, že účelom predbežného opatrenia je dočasná úprava práv a povinností, ktorá nevylučuje, že o právach a povinnostiach účastníkov konania o predbežnom opatrení bude v rozhodnutí vo veci samej rozhodnuté inak než v konaní o predbežnom opatrení. Predbežné opatrenia predstavujú rozhodnutia, trvanie ktorých je obmedzené a môže byť kedykoľvek na návrh zrušené.

Ústavný súd napokon dodáva, že predpokladom na záver o porušení základných práv a slobôd je také ich porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstrániteľ'né v činnosti súdu pred začatím konania alebo v konaní o veci samej (§ 74 a nasl. a § 102 OSP), resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Občianskom súdnom poriadku v spojitosti s predbežnými opatreniami. Vyhovenie návrhu na vydanie predbežného opatrenia však nemôže samo osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti právneho názoru krajského súdu a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť tento právny názor svojím vlastným.

Ústavnému súdu zároveň neušlo, že sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 21 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu bez toho, aby vo vzťahu k rozsudku krajského súdu namietala porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy.

V takomto prípade ústavný súd poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 301/07) a považuje za potrebné uviesť svoje pevný názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavnoprocené princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. V opačnom prípade by sa ústavný súd stal opravnou inštanciou voči všeobecným súdom,

a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod právne normy.

Na základe uvedeného ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľky aj v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení označeného rozhodnutia krajského súdu, ako aj rozhodnutie o priznaní trov konania je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľky (čl. 127 ods. 2 a 3 ústavy), ústavný súd o tejto časti sťažnosti už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. februára 2016